Културни добра

Секоја нација, секоја земја има своја историја и културни добра од голема уметничка, историска или археолошка вредност, што значи дека тие имаат и значителна финансиска вредност. Меѓутоа, тие се дел од културното наследство на една земја, сведоштво за развојот на идентитетот на таа нација и затоа треба да се почитуваат, чуваат и штитат од оштетување, кражба, тајни ископувања, нелегален увоз, извоз и пренос на сопственоста, како и од нелегална трговија.

Што сè се вбројува во културни добра?

Културни добра се сите археолошки предмети, делови и остатоци од историски споменици, древни ракописи, свитоци и книги, уметнички дела, збирки и антиквитети, односно сè што една земја смета дека е дел од нејзиното културно наследство.

Еден од трите најпрофитабилни облици на организиран криминал

Побарувачката на културни добра предизвикува пораст на уметничкиот криминал, правејќи го сè повообичаен. Вредни уметнички дела, скулптури и археолошки артефакти честопати нелегално се набавуваат, се продаваат и се увезуваат во ЕУ од конфликтните зони. Со висок потенцијал за профит и релативно ниско ниво на ризик, црниот пазар за уметнички дела е еден од трите најпрофитабилни облици на организиран криминал. Слики, статуи, верски предмети, мошти, монети, копчиња, вазни, книги, мечеви и многу други уметнички дела се многу барани, а профитот од нивната трговија се користи за финансирање на тероризам, организиран криминал и перење пари.

Како што се вели во Хашката конвенција од 1954 година: „Оштетување на културниот имот што му припаѓа на кој било народ значи и оштетување на културното наследство на целото човештво", со што заштитата на културното наследство е наша заедничка одговорност.

Можеби се случува токму сега и можби се случува токму пред вашите очи. Бидете свесни за секој показател, спречете недозволена трговија со културни добра, будно внимавајте и набљудувајте и помогнете во ширењето на пораката: ДА НЕ СЕ ИЗНЕСЕ КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО!

#noheritagetogo

ICOM Red Lists Database

DCAF Geneva Centre for Security Sector Governance 20TH ANNIVERSARY

This material was produced within the framework of a project granted by the Royal Norwegian Government

www.dcaf-ljubljana.si www.dcaf.ch

DCAF Geneva Centre for Security Sector Governance 20TH ANNIVERSARY

EJ, ШТО ИМАШ ТАМУ?

Да се бориме заедно против недозволената трговија со културни добра

ТРЕБА ЛИ ДА БИДЕТЕ СОМНИЧАВИ?

ЛИЦЕ И ПАТУВАЊЕ

1. Невообичаено однесување
- Дали лицето се однесува невообичаено?

2. Земја на потекло на лицето
- Дали е невообичаено тоа што државјанин на таа земја пристигнува на тој граничен премин?

3. Луѓе со криминално досие
- Дали некогаш лицето било осудувано или поврзано со трговија со луѓе, криумчарење, кражба или фалсификување?

4. Маршрута на патувањето (до/преку/од културно богатите земји)
- Дали има некои невообичаени работи во маршрутата на лицето?
- Дали лицето пристигнува од земја со културно богатство?
- Дали лицето било во земја со културно богатство за време на своето патување?
- Дали лицето патува често на истите локации, особено во земји со културно богатство?

5. Земја на дестинација
- Дали лицето патува во земја позната по трговија со културни добра?

ПРЕДМЕТИ

1. Список на најчесто шверцувани културни добра
- Дали лицето поседува некој од следниве предмети: монети, скулптури, керамика, икони, книги накит?
- Дали лицето патува од земја со културно наследство со некој предмет од црвената листа на

2. Предметите што ги поседува се валкани, нечисти, влажни, калливи

3. Сомнителна документација
- Дали на лицето му недостасува официјална документација или прифатливо објаснување (доказ) за потеклото на предметот што го поседува?
- Дали документацијата за предметот што го поседува е рачно напишана?
- Дали лицето поседува документација што не е соодветна за предметот што го поседува?

4. Потекло на предметите
- Дали лицето тврди дека предметот потекнува од археолошки локалитет, галерија или музеј?

5. Идентификување на познати национални археолошки области
- Дали лицето набавило некој предмет во место (регион, град) што нема познати локалитети за ископување или институции поврзани со соодветното културно наследство?

6. Невообичаен транспорт на предмети
- Дали надворешниот изглед на лицето или превозното средство што го користи не соодветствува на вредноста на стоката што ја превезува (проверете ја документацијата прикачена на предметот доколку ја има)?
- Дали лицето пренесува некој предмет на несоодветен начин, на пример, слики завиткани во ролна, или предмети во торба без да се стави соодветна ознака?

ПОСЕДУВАЊЕ ОПРЕМА

1. Поседување мапи, книги со обележани страници или скици на некоја област
- Дали лицето поседува литература (печатена и/или дигитална) или други средства за откривање на културни добра повеќе отколку што е вообичаено за патниците?

2. Поседување опрема за ископување
- Дали лицето има предмети од типот на или слични на детектори за метал, лопати, четки, кофи, опрема за копање итн.?